

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

14. april 2005*

I sag C-104/02,

angående et traktatbrudssøgsmål i henhold til artikel 226 EF, anlagt den 20. marts 2002,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Wilms, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Forbundsrepublikken Tyskland ved W.-D. Plessing og R. Stüwe, som befuldmægtigede, bistået af Rechtsanwalt D. Sellner,

sagsøgt,

* Processprog: tysk.

støttet af:

Kongeriget Belgien ved A. Snoecx, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

intervenient,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne R. Schintgen og J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer),

generaladvokat: C. Stix-Hackl
justitssekretær: ekspeditionssekretær M.-F. Contet,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 27. maj 2004,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. juli 2004,

afsagt følgende

Dom

- 1 I stævningen har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber nedlagt påstand om, at Domstolen fastslår følgende:

- Forbundsrepublikken Tyskland har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 49 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1214/92 af 21. april 1992 om gennemførelsesbestemmelser til og forenkling af proceduren for fællesskabsforsendelse (EFT L 132, s. 1) og artikel 379 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 253, s. 1, herefter »gennemførelsesforordningen«), sammenholdt med artikel 2, stk. 1, i Rådets forordning (EØF, Euratom) nr. 1552/89 af 29. maj 1989 om gennemførelse af afgørelse 88/376/EØF, Euratom om ordningen for Fællesskabernes egne indtægter (EFT L 155, s. 1), idet Tyskland overførte egne indtægter til Fællesskabet for sent.

- Forbundsrepublikken Tyskland skal for så vidt angår perioden indtil den 31. maj 2000 i henhold til artikel 11 i forordning nr. 1552/89 og for så vidt angår perioden efter den 31. maj 2000 i henhold til artikel 11 i Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 1150/2000 af 22. maj 2000 om gennemførelse af afgørelse 94/728/EF, Euratom om ordningen for Fællesskabernes egne indtægter (EFT L 130, s. 1) betale de renter, der er opstået som følge af forsinket kreditering, til Fællesskabets budget.

Retsforskrifter

Fællesskabets toldretlige bestemmelser

- 2 En hel række forskellige bestemmelser var med et i det væsentlige ensartet indhold successivt gældende i løbet af perioden fra den 1. januar 1993 til den 31. december 1996, som nærværende sag angår.
- 3 Med hensyn til fællesskabsforsendelsen gjaldt i øvrigt i 1993 Rådets forordning (EØF) nr. 2726/90 af 17. september 1990 om fællesskabsforsendelse (EFT L 262, s. 1) og forordning nr. 1214/92, som ændret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 3712/92 af 21. december 1992 (EFT L 378, s. 15, herefter »forordning nr. 1214/92«).

- 4 Med hensyn til toldskyldsordningen gjaldt i øvrigt i året 1993 Rådets forordning (EØF) nr. 2144/87 af 13. juli 1987 om toldskyld (EFT L 201, s. 15), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 4108/88 af 21. december 1988 (EFT L 361, s. 2, herefter »forordning nr. 2144/87«), og Kommissionens forordning (EØF) nr. 597/89 af 8. marts 1989 med visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 2144/87 om toldskyld (EFT L 65, s. 11).
- 5 Med hensyn til bogføring og opkrævning af toldskyld gjaldt i året 1993 Rådets forordning (EØF) nr. 1854/89 af 14. juni 1989 om bogføring af importafgifter og eksportafgifter, der udgør en toldskyld, og om vilkårene for betaling heraf (EFT L 186, s. 1).
- 6 Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1, herefter »kodeksen«) kodificerede de gældende bestemmelser i Fællesskabets toldret. Kodeksen blev gennemført ved regler i gennemførelsesforordningen. Disse regler har været gældende siden den 1. januar 1994.
- 7 Henset til den materielle lighed i de forskellige toldretlige ordninger, der successivt har fundet anvendelse i løbet af den periode, som der tages sigte på ved traktatbrudssagen, henviser parterne i deres argumentation for Domstolen alene til de bestemmelser, der har været gældende fra den 1. januar 1994, nemlig kodeksen og gennemførelsesforordningen. Af denne grund foretages der i den efterfølgende oversigt blot en opregning af de på hinanden følgende bestemmelser i løbet af de omtvistede perioder. Derimod er ordlyden af kodeksen og gennemførelsesforordningen fremlagt efter oversigten.

Kalenderåret 1993	Kalenderårene 1994 og 1995
Artikel 1 og artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning nr. 2726/90	Kodeksens artikel 91, stk. 1, litra a), og artikel 91, stk. 2, litra a)
Artikel 11, stk. 1, litra a) og b), i forordning nr. 2726/90	Kodeksens artikel 96, stk. 1, litra a)
Artikel 2, stk. 1, litra c), i forordning nr. 2144/87	Kodeksens artikel 203
Artikel 2, stk. 1, litra d), i forordning nr. 2144/87	Kodeksens artikel 204
Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1854/89	Kodeksens artikel 217, stk. 1
Artikel 3, stk. 3, i forordning nr. 1854/89	Kodeksens artikel 218, stk. 3
Artikel 4 i forordning nr. 1854/89	Kodeksens artikel 219
Artikel 6, stk. 1, og artikel 7 i forordning nr. 1854/89	Kodeksens artikel 221, stk. 1 og 3
Artikel 22, stk. 1 og 4, i forordning nr. 2726/90	Gennemførelsesforordningens artikel 356, stk. 1 og 5
Artikel 34, stk. 3, i forordning nr. 2726/90	Gennemførelsesforordningens artikel 378
Artikel 49 i forordning nr. 1214/92	Gennemførelsesforordningens artikel 379
Artikel 50 i forordning nr. 1214/92	Gennemførelsesforordningens artikel 380

Kodeksen

8 I kodeksens artikel 91, stk. 1, litra a), og artikel 91, stk. 2, litra a), fastsættes følgende:

»1. Ved proceduren for ekstern forsendelse gives der mulighed for forsendelse fra et sted til et andet inden for Fællesskabets toldområde:

a) af ikke-fællesskabsvarer, uden at de pålægges importafgifter eller andre afgifter eller undergives handelspolitiske foranstaltninger

[...]

2. Den i stk. 1 omhandlede forsendelse gennemføres

[...] under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse

[...]«

9 Kodeksens artikel 96, stk. 1, litra a) og b), bestemmer:

»1. Den hovedforpligtende er brugeren af proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse. Han skal:

- a) frembyde varerne til toldbehandling på bestemmelsesstedet i intakt stand inden for den fastsatte frist og under iagttagelse af de af toldmyndighederne truffede foranstaltninger til varernes identificering
- b) overholde bestemmelserne om fællesskabsforsendelse.«

10 Det hedder i kodeksens artikel 203:

»1. Toldskyld ved indførsel opstår, når:

— en importafgiftspligtig vare unddrages toldtilsyn.

2. Toldskylden opstår på det tidspunkt, hvor varen unddrages toldtilsynet.

3. Debitorer er:

— den person, der har unddraget varen toldtilsyn

— de personer, der har medvirket til unddragelsen, og som vidste eller med rimelighed burde have vidst, at det drejede sig om en vare unddraget toldtilsyn

- de personer, der har erhvervet eller opbevaret den pågældende vare, og som på det tidspunkt, hvor de erhvervede eller modtog varen, vidste eller med rimelighed burde have vidst, at det drejede sig om en vare, der var unddraget toldtilsyn

- samt, i givet fald, den person, som det påhviler at opfylde de forpligtelser, der opstår ved varens midlertidige opbevaring eller ved anvendelsen af den toldprocedure, som varen er undergivet.«

11 Kodeksens artikel 204 fastsætter:

»1. Toldskyld ved indførsel opstår:

- a) når en af de forpligtelser, der opstår ved en importafgiftspligtig vares midlertidige opbevaring eller ved anvendelse af den toldprocedure, som varen er undergivet, misligholdes, eller

- b) når en af betingelserne for en vares henførsel under den pågældende toldprocedure eller for indrømmelse af nedsat eller nul-importafgift på grund af dens anvendelse til særlige formål ikke er opfyldt

i andre end de i artikel 203 omhandlede tilfælde, medmindre det godtgøres, at en sådan misligholdelse ikke har haft reelle følger for det korrekte forløb af den midlertidige opbevaring eller den pågældende toldprocedure.

2. Toldskylden opstår enten på det tidspunkt, hvor den forpligtelse, hvis misligholdelse bevirker, at der opstår toldskyld, ikke længere er opfyldt, eller på det tidspunkt, hvor varen blev henført under den pågældende toldprocedure, hvis det efterfølgende viser sig, at en af betingelserne for henførslen af varen under den pågældende procedure eller indrømmelsen af nedsat eller nul-importafgift på grund af dens anvendelse til særlige formål ikke var opfyldt.

3. Debitor er den person, som det i den givne situation påhviler enten at opfylde de forpligtelser, der opstår ved en importafgiftspligtig vares midlertidige opbevaring eller ved anvendelsen af den toldprocedure, som varen er undergivet, eller som skal overholde de fastsatte betingelser for varens henførsel under proceduren.»

12 Det bestemmes i kodeksens artikel 215:

»1. Toldskylden opstår det sted, hvor de omstændigheder, der er årsag til toldskylden, indtræffer.

2. Kan det i stk. 1 omhandlede sted ikke bestemmes, anses toldskylden for at være opstået på det sted, hvor toldmyndighederne konstaterer, at varerne befinder sig i en situation, der giver anledning til en toldskyld.

3. Når forpligtelserne i henhold til en toldprocedure ikke er opfyldt for en vare, anses toldskylden for at være opstået

- på det sted, hvor varen er henført under proceduren, eller
- på det sted, hvor varen kommer ind i Fællesskabet under den pågældende procedure.

4. Gør de oplysninger, som toldmyndighederne råder over, det muligt at fastslå, at toldskylden allerede var opstået, da varen befandt sig på et andet sted, anses toldskylden for opstået på det første sted, hvor det er muligt at fastslå dens eksistens.«

13 Kodeksens artikel 217, stk. 1, bestemmer følgende:

»Ethvert importafgifts- eller eksportafgiftsbeløb, der udgør en toldskyld — i det følgende benævnt afgiftsbeløb — skal beregnes af toldmyndighederne, så snart de har de fornødne oplysninger, og indskrives af disse myndigheder i regnskabsregistre eller på anden måde (bogføring).«

14 Det hedder i kodeksens artikel 218, stk. 3:

»Hvis der opstår en toldskyld under andre omstændigheder end dem, der er omhandlet i stk. 1, skal bogføringen af det tilsvarende afgiftsbeløb ske senest to dage efter det tidspunkt, hvor toldmyndigheden kan

a) beregne det pågældende afgiftsbeløb og

b) fastslå, hvem der er debitor.«

15 Det hedder i kodeksens artikel 219:

»1. De i artikel 218 nævnte frister kan forlænges, hvis

a) medlemsstaternes administrative organisation gør det nødvendigt, navnlig hvis bogføringen sker centralt, eller

b) toldmyndighederne, som følge af særlige omstændigheder, ikke er i stand til at overholde de fastsatte frister.

Fristerne kan ikke forlænges ud over 14 dage.

2. De frister, der er fastsat i stk. 1, gælder ikke i tilfælde af hændelige omstændigheder eller force majeure.»

16 Kodeksens artikel 221, stk. 1 og 3, fastsætter følgende:

»1. Så snart afgiftsbeløbet er bogført, underrettes debitor efter en passende fremgangsmåde om beløbets størrelse.

[...]

3. Underretning af debitor kan ikke ske efter udløbet af en frist på tre år, regnet fra datoen for toldskyldens opståen. Hvis det er på grund af en handling, der vil kunne give anledning til strafferetlig forfølgning, at toldmyndighederne ikke har kunnet fastsætte det nøjagtige efter lovgivningen skyldige afgiftsbeløb, kan den nævnte underretning, for så vidt det er fastsat i gældende bestemmelser, imidlertid ske efter udløbet af den nævnte frist på tre år.»

17 Kodeksens artikel 236, stk. 1, er affattet således:

»1. Godtgørelse af import- eller eksportafgifter ydes, hvis det godtgøres, at det pågældende beløb på betalingstidspunktet ikke var skyldigt efter lovgivningen, eller at beløbet er blevet bogført i strid med artikel 220, stk. 2.

Fritagelse for import- eller eksportafgifter ydes, hvis det godtgøres, at det pågældende beløb på bogføringstidspunktet ikke var skyldigt efter lovgivningen, eller at beløbet er blevet bogført i strid med artikel 220, stk. 2.

Der indrømmes hverken godtgørelse eller fritagelse, hvis de omstændigheder, hvorpå betalingen eller bogføringen af et ikke-skyldigt beløb bygger, skyldes urigtigheder fra debtors side.«

Gennemførelsesforordningen

18 Følgende bestemmes i gennemførelsesforordningens artikel 356, stk. 1 og 5:

»1. Varerne og T1-dokumentet skal frembydes ved bestemmelsesstedet.

[...]

5. Frembydes varerne for bestemmelsesstedet efter udløbet af den frist, der er fastsat af afgangsstedet, og skyldes den manglende overholdelse af fristen omstændigheder, som bestemmelsesstedet finder behørigt godtgjort, og som transportøren eller den hovedforpligtede ikke er ansvarlige for, anses sidstnævnte for at have overholdt den fastsatte frist.«

19 Følgende fremgår af gennemførelsesforordningens artikel 378:

»1. Med forbehold af kodeksens artikel 215 gælder det, at er en forsendelse ikke blevet frembudt for bestemmelsesstedet, og kan det ikke fastslås, hvor en overtrædelse eller en uregelmæssighed er begået, anses overtrædelsen eller uregelmæssigheden for at være begået:

— i den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, eller

— i den medlemsstat, som grænseovergangsstedet ved indpassagen til Fællesskabet henhører under, og hvortil der er indgivet en grænseovergangsattest,

medmindre der inden for den i artikel 379, stk. 2, fastsatte frist på en for de kompetente myndigheder tilfredsstillende måde enten føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller det påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået.

2. Når den pågældende overtrædelse eller uregelmæssighed i mangel af et sådant bevis fortsat anses for at være begået i afgangsmedlemsstaten eller i indgangsmedlemsstaten som omhandlet i stk. 1, andet led, opkræves importafgifter og andre afgifter for de pågældende varer af denne medlemsstat i overensstemmelse med fællesskabsbestemmelserne eller de nationale bestemmelser.

3. Såfremt det inden udløbet af en frist på tre år fra datoen for registreringen af T1-angivelsen fastslås, i hvilken medlemsstat den pågældende overtrædelse eller uregelmæssighed rent faktisk er begået, inddriver denne medlemsstat i overensstemmelse med fællesskabsbestemmelserne eller de nationale bestemmelser de importafgifter og andre afgifter, der påhviler varerne (med undtagelse af beløb, som i henhold til stk. 2 er opkrævet som Fællesskabets egne indtægter). I så fald godtgøres de importafgifter og andre afgifter, der oprindeligt var opkrævet (med undtagelse af beløb, der er opkrævet som Fællesskabets egne indtægter), så snart der er fremlagt bevis for den pågældende inddrivelse.

4. Den sikkerhed, der er stillet for forsendelsen, frigøres først ved udløbet af ovennævnte frist på tre år eller eventuelt efter betaling af importafgifter og andre afgifter i den medlemsstat, hvor ovennævnte overtrædelse eller uregelmæssighed faktisk er begået.

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til bekæmpelse af overtrædelser eller uregelmæssigheder og til, at der træffes effektive sanktioner mod disse.«

20 Gennemførelsesforordningens artikel 379 fastsætter:

»1. Når en forsendelse ikke er blevet frembudt ved bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, underretter afgangsstedet

den hovedforpligtede herom så hurtigt som muligt og inden udløbet af den 11. måned efter datoen for registreringen af angivelsen til fællesskabsforsendelse.

2. I den i stk. 1 omhandlede underretning anføres især den frist, inden for hvilken der på en for toldmyndighederne tilfredsstillende måde skal føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået. Nævnte frist fastsættes til tre måneder fra datoen for den i stk. 1 omhandlede underretning. Hvis det nævnte bevis ikke er ført inden udløbet af denne frist, inddriver den kompetente medlemsstat importafgifter og andre afgifter for de pågældende varer. I tilfælde, hvor denne medlemsstat ikke er den medlemsstat, hvor afgangsstedet er beliggende, skal sidstnævnte straks informere den førstnævnte medlemsstat.«

21 I gennemførelsesforordningens artikel 380 bestemmes:

»Der kan på en for toldmyndighederne tilfredsstillende måde bl.a. føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt i henhold til artikel 378, stk. 1:

- a) ved at der fremlægges et dokument attesteret af toldmyndighederne, hvoraf det fremgår, at de pågældende varer er blevet frembudt for bestemmelsesstedet eller i tilfælde, hvor artikel 406 anvendes, er afleveret til den godkendte modtager. Dokumentet skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til at muliggøre identifikation af varerne, eller

- b) ved at der fremlægges et tolddokument vedrørende overgang til frit forbrug, som er udstedt i et tredjeland, eller en genpart eller en fotokopi heraf; genparten eller fotokopien skal være bekræftet enten af det organ, der har påtegnet originalen, eller af det berørte tredjelandes myndigheder eller en af medlemsstaternes myndigheder. Dokumentet skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til at muliggøre identifikation af de pågældende varer.«

22 Gennemførelsesforordningens artikel 859 foreskriver:

»Følgende misligholdelser anses efter kodeksens artikel 204, stk. 1, for ikke at have haft reelle følger for det korrekte forløb af midlertidig opbevaring eller toldprocedurer, forudsat:

- at de ikke er et forsøg på at unddrage varen toldtilsyn
- at de ikke skyldes åbenbar forsømmelighed fra den pågældendes side
- at alle de nødvendige formaliteter til at afklare varens situation er gennemført efterfølgende:
 - 1) overskridelse af fristen for, hvornår varen skulle være angivet til en af de toldmæssige bestemmelser eller anvendelser, der er fastsat i forbindelse med midlertidig opbevaring eller den pågældende toldprocedure, når fristen ville være blevet forlænget, hvis der var blevet anmodet herom i tide

- 2) overskridelse af fristen for, hvornår en vare, der er henført under en forsendelsesprocedure, skulle være frembudt på bestemmelsesstedet, når varen er blevet frembudt på et senere tidspunkt
- 3) behandlinger af en vare under midlertidig opbevaring eller under told-oplagsproceduren uden forudgående tilladelse fra toldmyndighederne, når der ville være givet tilladelse til disse behandlinger, hvis der var blevet anmodet herom
- 4) anvendelse af en vare henført under proceduren for midlertidig indførsel på andre betingelser end de i bevillingen anførte, for så vidt som der ville være givet tilladelse hertil under samme procedure, hvis der var blevet anmodet herom
- 5) flytning uden tilladelse af en vare, der er under midlertidig opbevaring eller henført under en toldprocedure, såfremt den kan frembydes for toldmyndighederne, hvis de anmoder herom
- 6) udførsel fra Fællesskabets toldområde af en vare, der er under midlertidig opbevaring eller henført under en toldprocedure, eller dens tilførsel til frizone eller frilager, uden at de nødvendige formaliteter opfyldes
- 7) overdragelse uden meddelelse til toldmyndighederne af en vare, for hvilken der er indrømmet toldlempelse på grund af dens særlige anvendelsesformål, inden varen er anvendt til det foreskrevne formål, forudsat at

a) overdragelsen fremgår af det regnskab, som overdrageren fører, og at

b) erhververen er i besiddelse af en bevilling for den pågældende vare.«

Reglerne vedrørende Fællesskabets egne indtægter

- 23 Følgende fastsættes i artikel 2, stk. 1, litra a) og b), i Rådets afgørelse 88/376/EØF, Euratom af 24. juni 1988 om ordningen for Fællesskabernes egne indtægter (EFT L 185, s. 24):

»1. Egne indtægter, der opføres på Fællesskabernes budget, omfatter provenuet af:

- a) afgifter, præmier, tillægs- eller udligningsbeløb, supplerende afgifter og lignende samt andre afgifter, som af Fællesskabernes institutioner er pålagt eller vil blive pålagt handelen med ikke-medlemsstater inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, såvel som afgifter og lignende, der er fastsat inden for rammerne af den fælles markedsordning for sukker

- b) told i henhold til den fælles toldtarif og anden told, der af Fællesskabets institutioner er pålagt eller vil blive pålagt handelen med ikke-medlemsstater, samt told af de produkter, der henhører under traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab.«

24 Efter artikel 2 i forordning nr. 1552/89 gælder følgende:

»1. Ved anvendelsen af denne forordning foreligger der en fordring fra Fællesskabet på de i artikel 2, stk. 1, litra a) og b), i afgørelse 88/376/EØF, Euratom omhandlede egne indtægter, så snart medlemsstatens kompetente tjenestegren har meddelt debitor det skyldige beløb. Denne meddelelse skal afgives under iagttagelse af alle relevante fællesskabsforskrifter, så snart debitor kendes, og når de kompetente administrative myndigheder kan beregne fordringens størrelse.

2. Stk. 1 gælder tilsvarende, når den afgivne meddelelse skal berigtiges.«

25 Samme forordnings artikel 11 har følgende ordlyd:

»Enhver forsinkelse af krediteringen af den i artikel 9, stk. 1, foreskrevne konto medfører, at den pågældende medlemsstat skal betale en rente, hvis sats er lig med den på forfaldsdagen på medlemsstatens pengemarked gældende rentesats for kortfristet statsfinansiering, forhøjet med to procentpoint. Denne sats forhøjes med 0,25% for hver måneds forsinkelse. Den således forhøjede sats anvendes på hele forsinkelsesperioden.«

Den administrative procedure

- 26 Ved skrivelse af 12. januar 1996 tilstillede Kommissionen de tyske myndigheder rapporten vedrørende en kontrol af de traditionelle egne indtægter, dens tjenestegrene havde foretaget i Tyskland mellem den 6. og den 17. marts 1995. I rapporten fastslår Kommissionen hvad angår årene 1993 og 1994 visse forsinkelser i forbindelse med ordningen om fællesskabsforsendelse, som ifølge Kommissionen var skyld i, at de pågældende egne indtægter forsinket var blevet stillet til rådighed. Ifølge Kommissionen hidrørte forsinkelserne fra den manglende overholdelse af fristen på 14 måneder, der fastsættes i artikel 49 i forordning nr. 1214/92 og den manglende overholdelse af artikel 379 i gennemførelsesforordningen, sammenholdt med artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1552/89.
- 27 Kommissionen fastslog, at forsinket tilrådighedsstillelse af egne indtægter medfører morarenter i henhold til artikel 11 i forordning nr. 1552/89, og den anmodede de tyske myndigheder om bl.a. straks at indlede afgiftsopkrævningsproceduren i de regionale finansdirektioner vedrørende samtlige T1-dokumenter udleveret i mere end 14 måneder og ikke færdigbehandlet, undersøge den forsinkede tilrådighedsstillelse af de egne indtægter og informere Kommissionen herom, ligesom de tyske myndigheder blev anmodet om at tilstille Kommissionen en liste over alle de regional-direktioner, i hvilke der var blevet konstateret forsinkelse med hensyn til inddrivelse a posteriori vedrørende de ikke færdigbehandlede forsendelsesprocedurer fra den 1. januar 1993.
- 28 En ny kontrol foretaget af Kommissionen i november måned 1997, der vedrørte årene 1995 og 1996, afslørede andre tilfælde med overskridelse af fristen på 14 måneder i henhold til artikel 49 i forordning nr. 1214/92 og artikel 379 i gennemførelsesforordningen.
- 29 Den begrundelse, de tyske toldmyndigheder anførte for at retfærdiggøre overskridelsen, nemlig at man først søgte at identificere modtageren af varerne eller

afsenderen med henblik på betaling, blev afvist af Kommissionen på grundlag af den klare ordlyd af artikel 49 i forordning nr. 1214/92 og af artikel 379 i gennemførelsesforordningen.

- 30 Kommissionen opfordrede de tyske myndigheder til at indlede afgiftsopkrævningsproceduren for samtlige T1-dokumenter udstedt de sidste 14 måneder og endnu ikke færdigbehandlet, underrette Kommissionen om forsinkelserne ved afgiftsopgørelsen, herefter sikre indledning inden for fristen på 14 måneder af afgiftsopkrævningsproceduren for de ikke færdigbehandlede forsendelsesdokumenter og at besvare Kommissionens kontrolrapport fra tidligere.
- 31 I de tyske myndigheders skrivelse af 28. april 1998 erkendte man overskridelsen af fristen på 14 måneder, men gjorde gældende, at man ikke var forpligtet til at opkræve importafgifterne senest 14 måneder efter registreringen af T1-dokumentet. Ifølge myndighederne indeholder gennemførelsesforordningens artikel 379 ingen bindende frist, der foreligger blot en vejledende frist. Afgangstedet har yderligere tilstrækkelig tid, henset til fristen på tre år i henhold til kodeksens artikel 221, stk. 3, til at opkræve beløbene hos debitor. Følgelig bliver der ikke tale om rentetillæg for mora i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1552/89.
- 32 Ved skrivelse af 14. juli 1998 gentog Kommissionen sin anmodning til de tyske myndigheder om senest den 1. september 1998 at tilstille den de ønskede oplysninger som beskrevet i kontrolrapporten 1995 med henblik på beregning af morarenterne i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1552/89.
- 33 Ved skrivelse af 18. september 1998 gentog og bekræftede de tyske myndigheder de allerede nævnte argumenter i skrivelsen af 28. april 1998 vedrørende kontrol-

rapporten fra 1997. De oplysninger, der på ny var blevet krævet af Kommissionens inspektører i nævnte rapport, blev ikke meddelt inspektørerne.

- 34 Den 15. november 1999 tilstillede Kommissionen de tyske myndigheder en åbningsskrivelse, hvori den på ny redegjorde for sit standpunkt som beskrevet ovenfor, samtidig med at den anmodede myndighederne om at fremsætte deres bemærkninger herom inden for en frist af to måneder.
- 35 I sit svar af 1. februar 2000, der blev fremsendt ved skrivelse af 24. februar samme år, bekræfter den tyske regering sit standpunkt, hvorefter fristen på 14 måneder alene er vejledende, således at opkrævningen af afgifterne stadig kan finde sted efter udløbet af denne frist, såfremt søgeproceduren har varet mere end 11 måneder. Desuden gør regeringen gældende, at undersøgelsesproceduren i talrige tilfælde ikke kan tilendebringes med resultat inden for fristen på 11 måneder, idet informationsudvekslingen mellem medlemsstaterne kan kræve yderligere tid. I øvrigt gælder der i medfør af kodeksens artikel 217 og 221 en samlet frist på tre år med henblik på opkrævningen af afgifterne i fravær af de oplysninger, som er nødvendige for at beregne og bogføre afgifterne.
- 36 I sin begrundede udtalelse af 19. juli 2000 fremhæver Kommissionen bl.a., at Forbundsrepublikken Tysklands argumentation ikke er forenelig med den klare ordlyd af gennemførelsesforordningens artikel 379. Desuden følger det af meningen og formålet med denne bestemmelse, at en hurtigere procedure er påkrævet for hurtigt at kunne fastslå uregelmæssigheder.
- 37 I en meddelelse af 14. september 2000, fremsendt ved skrivelse af samme dag, oplyste den tyske regering Kommissionen om, at man bibeholdt sit standpunkt. Under disse omstændigheder besluttede Kommissionen at anlægge nærværende sag.

Om traktatbruddet

- 38 Ved søgsmålet tager Kommissionen i første række sigte på at få fastslået, at Forbundsrepublikken Tyskland har tilsidesat henholdsvis artikel 379, stk. 2, i gennemførelsesforordningen, ikrafttrådt den 1. januar 1994, og artikel 49, stk. 2, tredje punktum, i forordning nr. 1214/92, der gjaldt i året 1993, sammenholdt med artikel 2 i forordning nr. 1552/89, idet man ikke rettidigt stillede de egne indtægter til rådighed i tilfælde med forsinket færdigbehandling af transaktioner med ekstern fællesskabsforsendelse, som fastslået i tidsrummet 1993-1996.
- 39 For det andet nedlægger Kommissionen påstand om, at Domstolen tilpligter Forbundsrepublikken Tyskland til »EF-budgettet at indbetale renter, der skyldes i tilfælde af forsinket bogføring« i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1552/89 for perioden op til den 31. maj 2000, og i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1150/2000 for perioden efter den 31. maj 2000.

Formaliteten

Parternes argumenter

- 40 Den tyske regering har rejst tvivl om, hvorvidt sagen taget under ét kan påkendes. Traktatbrudsproceduren tager sigte på ophør af eksisterende traktatbrud. Om et traktatbrud består, bedømmes udelukkende i forhold til spørgsmålet, om medlemsstaten på tidspunktet for udløbet af den i den begrundede udtalelse fastsatte frist befandt sig i en EF-stridig situation. Kommissionen udtaler imidlertid ikke, at Forbundsrepublikken Tyskland har tilsidesat fællesskabsretten på tidspunktet for udløbet af fristen i den begrundede udtalelse i september måned 2000. Det ligger

fast, at den tyske regering længe inden dette tidspunkt kunne benytte udtalelserne fra Kommissionens kontrollører til at pålægge toldstederne endnu strengere at overholde de frister, der er fastsat i gennemførelsesforordningens artikel 379, uden dog at opgive sin opfattelse om, at de pågældende frister ikke, modsat Kommissionens opfattelse, var bindende frister.

- 41 Heroverfor er det Kommissionens holdning, at søgsmålet bør fremmes til påkendelse. Forholdet er nemlig det, at traktatbruddet består, eftersom de renter, der skyldes for den forsinkede betaling i sagen, ikke er blevet indbetalt til EF-budgettet, således at der efter Kommissionens opfattelse klart er tale om et løbende traktatbrud.
- 42 Den tyske regering har også rejst spørgsmål om sagens fremme til påkendelse ud fra det synspunkt, at Kommissionen i påstandenes anden del vil tilpligte sagsøgte at betale de renter, der er forfaldet som følge af den forsinkede kreditering af Kommissionens konto, til EF-budgettet. Det fremgår af artikel 228, stk. 1, EF, at Domstolen i en traktatbrudssag alene bør begrænse sig til at fastslå traktatbruddet, og at det overlades til de nationale organer at fastsætte de retsfølger, de skal udlede af denne fastslåelse, men dog således, at traktatbruddet bør ophøre straks. Derfor bør Domstolen afvise at behandle påstandenes anden del, for Kommissionen gør intet andet via dette middel end at udstede et betalingspålæg for renter, som angiveligt skyldes.
- 43 Kommissionen har heroverfor anført, at artikel 11 i forordning nr. 1552/89 fastsætter en præcis og ubetinget pligt til at betale morarenter. Domstolen har allerede henvist til en sådan pligt i andre traktatbrudssager (dom af 20.3.1986, sag 303/84, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 1171, præmis 19). Tillige hindrer artikel 228 EF ikke Domstolen i at fremsætte udtalelser til fremme af ophøret af et fastslået traktatbrud. Endelig har medlemsstaten intet skøn vedrørende spørgsmålet

om tilendebringelse af traktatbruddet, for betalingen af de relevante morarenter er den eneste mulighed for at opfylde en dom, der fastslår et traktatbrud.

Domstolens bemærkninger

- 44 Hvad angår den første indsigelse om sagens afvisning gående ud på, at de tyske myndigheder ved udløbet af fristen ifølge den begrundede udtalelse overholdt fristerne ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, må det bemærkes, at Forbundsrepublikken Tyskland, selv om dette er tilfældet, nægter at indbetale de af Kommissionen krævede morarenter for den periode, som der tages sigte på ved nærværende sag, nemlig årene 1993-1996, i hvilken overskridelser af disse frister er blevet fastslået og erkendt af den sagsøgte medlemsstat.
- 45 Som det fremgår af fast retspraksis (jf. bl.a. dom af 16.5.1991, sag C-96/89, Kommissionen mod Nederlandene, Sml. I, s. 2461, præmis 38), består en uadskillelig forbindelse mellem forpligtelsen til for det første at fastlægge EF's egne indtægter, pligten til at kreditere dem på Kommissionens konto inden for de fastsatte frister og endelig pligten til at betale morarenter.
- 46 Følgelig kan det ikke i det tilfælde, hvor Kommissionens klagepunkt om forsinket bogføring af toldafgiftsbeløbet og krediteringen af de hertil svarende egne indtægter på Kommissionens konto måtte være begrundet, udelukkes, at samtlige retsvirkninger af traktatbruddet ikke er blevet bragt ud af verden ved udløbet af fristen ifølge den begrundede udtalelse, navnlig betalingen af morarenter i henhold til forordning nr. 1552/89. Følgelig består der en interesse i, at det påståede traktatbrud i påkommende tilfælde fastslås.
- 47 Den første formalitetsindsigelse kan derfor ikke tages til følge.

- 48 Hvad angår den anden indsigelse om sagens afvisning, begrænset til anden del af Kommissionens påstande, må det påpeges, at i denne del af sagen ønsker Kommissionen, at Domstolen dømmer Forbundsrepublikken Tyskland til »til EF-budgettet at indbetale de skyldige renter for forsinket bogføring« i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1552/89 for perioden op til den 31. maj 2000 og af artikel 11 i forordning nr. 1150/2000 for perioden efter den 31. maj 2000.
- 49 Det står fast, at søgsmål efter artikel 226 EF har til formål at fastslå, at en medlemsstat har tilsidesat sine pligter ifølge fællesskabsretten. Fastslåelsen af et sådant retsbrud forpligter ifølge selve ordlyden af artikel 228 EF den pågældende medlemsstat til at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde Domstolens dom. Men Domstolen kan ikke pålægge den domfældte stat at træffe bestemte foranstaltninger.
- 50 Følgelig kan Domstolen ikke inden for en traktatbrudssag tage stilling til klagepunkter i forbindelse med påstande, der som i sagen her tager sigte på, at Domstolen pålægger en medlemsstat at betale morarenter.
- 51 Påstandene i denne sag skal, for så vidt de tager sigte på betaling af morarenter i medfør af artikel 11 i forordning nr. 1552/89, under disse omstændigheder afvises fra påkendelse, hvorfor klagepunktet til støtte for denne del af påstandene, nemlig om tilsidesættelse af den pågældende artikel, ikke kan fremmes til påkendelse.
- 52 Under disse omstændigheder vil behandlingen af denne sag være at begrænse til en pådømmelse af klagepunktet om den forsinkelse, hvormed Forbundsrepublikken Tyskland i tidsrummet 1993-1996 stillede egne indtægter til rådighed, under tilsidesættelse af artikel 49 i forordning nr. 1214/92 eller artikel 379 i gennemførelsesforordningen, sammenholdt, for begges vedkommende, med artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1552/89.

Realiteten

Parternes argumenter

- 53 Ifølge Kommissionen fremgår det af ordlyden af gennemførelsesforordningens artikel 379 og artikel 49 i forordning nr. 1214/92 samt af formålet, som fællesskabslovgiver har villet opnå, at de pågældende bestemmelser forpligter toldmyndighederne til at sørge for opkrævning a posteriori af toldskyld hurtigst muligt og senest ved udløbet af fristen på 14 måneder, når myndighederne kender debitor og størrelsen af de skyldige afgifter, som skal meddeles debitor (artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1552/89).
- 54 Gennemførelsesforordningens artikel 379 har til formål at tilskynde toldmyndighederne til at handle så hurtigt som muligt for at imødegå negative virkninger for EF budgettet. Risikoen for ikke at kunne fastslå toldskylden øges med tiden (debitor kan ikke findes eller er ude af rådighed over sit bo). Således er fristen på 14 måneder, som udelukkende finder anvendelse undtagelsesvist, en maksimumsfrist, der, såfremt den ikke overholdes, medfører en forsinket tilrådighedsstilling fra den pågældende medlemsstats side af de egne indtægter.
- 55 Den manglende overholdelse af fristerne efter gennemførelsesforordningens artikel 379 skader Fællesskabets interesser samt interesserne hos de øvrige medlemsstater, som i tilfælde af forsinket bogføring af de egne indtægter skal dække eventuelle finansieringsbehov i EF-budgettet.
- 56 Forbundsrepublikken Tyskland har gjort gældende, at hverken gennemførelsesforordningens artikel 379 eller artikel 49 i forordning nr. 1214/92 fastsætter en maksimumsfrist eller en præklusiv frist for myndighederne.

- 57 Alene affattelsen af gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, viser allerede, at der ikke er fastsat nogen præklusiv frist. Bestemmelsen tjener heller ikke Fællesskabets interesse i en hurtig opkrævning af toldafgifterne, som kun reguleres ved kodeksens artikel 217 ff. Reglerne i gennemførelsesforordningens artikel 378 ff., hvis grundlag er artikel 215 EF, angår et forudgående spørgsmål i forhold til opkrævning, nemlig fastslåelsen af de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for denne, som visse omstændigheder kan forsinke.
- 58 Den tyske regering anfører, at de tyske toldmyndigheder, såfremt undersøgelsen forsinkes, ikke er i stand til at overholde fristen på 11 måneder, oftest på grund af omstændigheder, som de slet ikke kan lægges til last, men som andre medlemsstaters toldmyndigheder har ansvaret for.
- 59 Gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, pålægger lige så lidt som samme artikels stk. 1 toldmyndighederne en maksimumsfrist. Alene affattelsen af denne bestemmelse viser, at EF-lovgiver ikke kræver, at myndighederne allerede har opkrævet afgifter og tillæg ved udløbet eller før udløbet af en frist på tre måneder.
- 60 Selv om bevismidler blev forelagt ganske kort tid inden udløbet af nævnte frist på tre måneder, ville toldmyndighederne være pligtige at undersøge bevisværdien heraf. Desuden kunne den toldpligtige fremlægge alternative bevismidler efter betydningen i gennemførelsesforordningens artikel 380. Først ved afslutningen af deres undersøgelser vil toldmyndighederne være i stand til eventuelt at fastslå, om der foreligger toldskyld, og fastsætte dens størrelse samt debtors identitet. Disse undersøgelser kan imidlertid ofte være meget langvarige.
- 61 I øvrigt tillader intet at konkludere, at medlemsstaterne er pligtige over for Fællesskabet til at opkræve og holde de egne indtægter rede, når de i forhold til indehaverne af en toldskyld stadig kan foretage opkrævning efter udløbet af en frist

på 14 måneder. For toldmyndighederne er alene fristen på tre år efter kodeksens artikel 221, stk. 3, en bindende frist.

- 62 Den tyske regering har også gjort gældende, at selv om disse to frister måtte betragtes som bindende, ville de ikke kunne lægges sammen, eftersom de tager sigte på forskellige adressater. Gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, skal nemlig tilskynde medlemsstaternes myndigheder til at gennemføre undersøgelsesproceduren snarest muligt og til et hurtigt samarbejde, mens stk. 2 tilskynder den hovedforpligtede til aktivt at samarbejde ved opklaringen af forholdene, da han ellers vil skulle betale afgifterne i den medlemsstat, hvori afgangsstedet ligger. Ganske logisk kan man alene sammenlægge maksimumsfrister, der tager sigte på de samme adressater.
- 63 I øvrigt skal man til fristerne efter gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1 og 2, nødvendigvis lægge den frist, inden for hvilken toldmyndighederne skal foretage undersøgelser og opklaringer hvad angår de bevismidler, som omhandles i samme forordnings artikel 380.
- 64 Endelig omhandler kodeksens artikel 217-221 bogføringen af toldskyldens størrelse og underretningen herom. Så længe de nødvendige oplysninger for beregning og bogføring af afgifterne ikke er til rådighed, tildeler EF-lovgiver en frist på tre år for opkrævningen af afgifterne.
- 65 Ifølge den belgiske regering, der er indtrådt i sagen til støtte for den sagsøgte regerings påstande, udgør udløbet af den 14. måned ikke en endelig frist, ej heller en

præklusiv frist, men en frist med karakter af ordensforskrift, der markerer begyndelsestidspunktet for, hvornår man skal fastslå toldskylden i medlemsstaten.

- 66 Ifølge den belgiske regering indebærer fastslåelsen af toldskylden, at medlemsstaten i medfør af kodeksens artikel 220 ff. har tilstrækkelig tid. Ved udløbet af den 14. måned råder afgangsstedet ikke over samtlige de oplysninger, der er nødvendige for at beregne den pågældende toldskyld.

Domstolens bemærkninger

- 67 Indledningsvis bemærkes, at den tyske regering ikke bestrider Kommissionens anbringender vedrørende de faktiske forhold i relation til den toldskyld, der blev stiftet efter uregelmæssigheder begået under ordningen for ekstern fællesskabsforsendelse, hvilken toldskyld i perioden omfattet af nærværende sag, nemlig årene 1993-1996, ikke er blevet gjort til genstand for en opkrævningsprocedure fra de tyske myndigheders side inden for den frist på to dage, der er fastsat i kodeksens artikel 218 efter udløbet af fristen på tre måneder nævnt i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, tredje punktum, og i de tidligere gældende, tilsvarende bestemmelser. Men modsat Kommissionen finder den tyske regering, at den ikke, ved at indlede opkrævningsproceduren flere måneder efter udløbet af denne frist på tre måneder, har tilsidesat sine pligter ifølge Fællesskabets toldret.
- 68 Det må herved bemærkes, at ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, underretter afgangsstedet, når en forsendelse ikke er blevet frembudt ved bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, den hovedforpligtede herom så hurtigt som muligt og senest inden udløbet af den 11. måned efter datoen for registreringen af angivelsen til fællesskabsforsendelse.

- 69 Domstolen fastslog vel ved dom af 14. november 2002 i sagen SPKR (sag C-112/01, Sml. I, s. 10655, præmis 40), at manglende overholdelse af 11-månedersfristen ikke i sig selv hindrer opkrævning af toldskylden hos den hovedforpligtete, men den fastslog også i samme doms præmis 34, at nævnte frist er rettet til forvaltningsmyndighederne og har til formål at sikre, at myndighederne anvender bestemmelserne om opkrævning af toldskyld hurtigt og ensartet med henblik på, at Fællesskabets egne indtægter stilles til rådighed uden ophold. Følgelig har iagttagelsen af fristen på 11 måneder, uden at have virkning på spørgsmålet om inddrivelse af toldskylden, for medlemsstaterne ikke desto mindre en bydende karakter i relation til deres EF-retlige forpligtelser vedrørende tilrådighedsstillelsen af Fællesskabets egne indtægter.
- 70 Hertil kommer, at underretningen ifølge stk. 1 i gennemførelsesforordningens artikel 379, i overensstemmelse med stk. 2, bl.a. skal oplyse om den frist, inden for hvilken der på en for afgangsstedet tilfredsstillende måde skal føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået. Denne frist er på tre måneder at regne fra den dato, på hvilken der er givet den underretning, som der tages sigte på i nævnte artikels stk. 1. Ved udløbet af denne frist »opkræver« den kompetente medlemsstat, hvis nævnte beviser ikke er fremlagt, importafgifter og andre afgifter.
- 71 I præmis 24 og 25 i dom af 20. januar 2005 i sagen Honeywell Aerospace (sag C-300/03, Sml. I, s. 689) har Domstolen fastslået, at det fremgår af selve ordlyden af gennemførelsesforordningens artikel 378, stk. 1, og artikel 379, stk. 2, at afgangsstedets underretning til den hovedforpligtete om den frist, inden hvilken de forlangte bevisligheder kan fremlægges, er af bindende karakter og skal ligge forud for opkrævning af toldskylden. Denne frist tager sigte på at beskytte den hovedforpligtedes interesser ved at tildele ham tre måneder for eventuelt at føre bevis for transaktionens lovlighed eller foretage påvisning af det sted, hvor uregelmæssigheden eller overtrædelsen faktisk har fundet sted. Følgelig kan den medlemsstat, hvori afgangsstedet ligger, kun opkræve importafgifterne, såfremt den bl.a. har underrettet den hovedforpligtete om, at vedkommende har en frist på tre måneder til at føre de krævede beviser, og at disse ikke er blevet bragt inden for fristen.

- 72 Det fremgår af de ovenstående betragtninger, at såfremt de omtvistede forsendelser, som i nærværende sag ikke er blevet frembudt for bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, skal afgangsstedet af hensyn til en hurtig tilrådighedsstillelse af Fællesskabernes egne indtægter give den hovedforpligtede meddelelse herom hurtigst muligt og senest inden udløbet af den 11. måned efter tidspunktet for registreringen af angivelsen om fællesskabsforsendelse. Underretningen skal oplyse den pågældende om, at han har en frist på tre måneder, inden for hvilken beviset for, at forsendelsestransaktionen har været lovlig, eller for det sted, hvor overtrædelsen faktisk er blevet begået, kan føres over for afgangsstedet på en for toldmyndighederne tilfredsstillende måde. Efter udløbet af denne frist »opkræver« den kompetente medlemsstat toldskylden, såfremt nævnte bevis ikke føres.
- 73 Det er i denne sammenhæng, at kodeksens artikel 217, stk. 1, bestemmer, at ethvert importafgifts- eller eksportafgiftsbeløb, der udgør en toldskyld, skal »beregnes« af toldmyndighederne, så snart de »har de fornødne oplysninger« og »indskrives af disse myndigheder i regnskabsregistre«.
- 74 Ifølge kodeksens artikel 218, stk. 3, skal »bogføringen af det tilsvarende afgiftsbeløb« ske senest to dage efter det tidspunkt, hvor toldmyndigheden »kan beregne det pågældende afgiftsbeløb og fastslå, hvem debitor er«. Kodeksens artikel 219 indeholder hjemmel for at udvide denne frist til højst 14 dage, enten hvis medlemsstaternes administrative organisation gør det nødvendigt, eller toldmyndighederne som følge af særlige omstændigheder ikke er i stand til at overholde de fastsatte frister. I medfør af kodeksens artikel 221, stk. 1, skal afgiftsbeløbet, »så snart [det] er bogført, underrettes debitor«.
- 75 Under denne sag har Kommissionen nærmere bestemt påtalt over for de tyske myndigheder, at de ikke inden for den frist på to dage, der ligger efter udløbet af fristen på tre måneder ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, har indledt opkrævningsproceduren for toldskylden. Mere præcist foreholder Kommissionen dem, at de ikke har bogført de tilsvarende afgiftsbeløb i overensstemmelse

med kodeksens artikel 218, stk. 3, ligesom de ikke har givet meddelelse til debitor om beløbet i medfør af kodeksens artikel 221, stk. 1, hvortil knyttes fastslåelsen af de egne indtægter efter betydningen i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1552/89.

- 76 Heroverfor har den tyske regering gjort gældende, at medlemsstaterne ikke har pligt til at opkræve toldskylden umiddelbart efter udløbet af den frist på tre måneder, som følger efter udløbet af fristen på 11 måneder ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1.
- 77 Denne opfattelse kan ikke tiltrædes.
- 78 Som Kommissionen med rette har gjort gældende, fremgår det af ordlyden af gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, tredje punktum, at medlemsstaterne har pligt til at indlede opkrævningsproceduren i denne bestemmelses betydning efter udløbet af fristen på tre måneder, der er fastsat deri. Denne fortolkning er også nødvendig for at sikre, at toldmyndighederne omhyggeligt og ensartet gennemfører bestemmelserne om opkrævning af toldskylden af hensyn til interessen i, at Fællesskabernes egne indtægter stilles effektivt og hurtigt til rådighed.
- 79 Den nævnte fortolkning strider heller ikke imod kodeksens artikel 221, stk. 3, som tillader at give underretning om de skyldige beløb i løbet af en periode på tre år at regne fra datoen for toldskyldens opståen. Bestemmelsen tager ganske særligt sigte på at sikre retssikkerheden, idet den fastsætter en maksimal frist for underretningen til debitor af toldskyldens størrelse. Den griber heller ikke negativt ind i de pligter, der i øvrigt påhviler toldmyndighederne ifølge bestemmelserne i kodeksen og

gennemførelsesforordningen i forholdet til Fællesskabet med henblik på at sikre en omhyggelig og ensartet gennemførelse af bestemmelserne om opkrævning af toldskylden af hensyn til, at Fællesskabernes egne indtægter stilles til rådighed hurtigt og effektivt.

- 80 I medfør af kodeksens artikel 217, stk. 1, artikel 218, stk. 3, samt artikel 219 skal bogføringen af toldskyldens størrelse, således som den omhandles i denne sag, ske inden for en frist på to dage, der kan forlænges uden at overstige i alt 14 dage. Tillige skal underretningen til debitor om afgiftsbeløbet ifølge kodeksens artikel 221, stk. 1, ske, så snart beløbet er bogført. Denne frist begynder at løbe at regne fra den dato, på hvilken toldmyndighederne har de nødvendige oplysninger og følgelig er i stand til at beregne afgiftsbeløbet og fastslå, hvem der er debitor. Men i modsætning til det af den tyske regering hævdede er det netop tilfældet senest ved udløbet af fristen på tre måneder ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2.
- 81 Hvad først angår fastslåelsen af, om der består toldskyld, må det bemærkes, at når, som i denne sag, forsendelserne under ordningen for ekstern fællesskabsforsendelse ikke er blevet frembudt for bestemmelsesstedet inden for den af afgangsstedet fastsatte frist, formodes toldskylden at være opstået, og den hovedforpligtetede formodes at være skyldner herfor. I et sådant tilfælde, og når stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, skal afgangsstedet i medfør af gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, give underretning herom til den hovedforpligtetede inden udløbet af en frist på 11 måneder efter datoen for registreringen af angivelsen om fællesskabsforsendelse.
- 82 I medfør af artikel 379, stk. 2, første og andet punktum, skal denne underretning angive den frist på tre måneder, som den pågældende har til at bevise lovligheden af forsendelsestransaktionen. Som bemærket i nærværende doms præmis 71, kan de kompetente toldmyndigheder kun opkræve skylden, såfremt de over for den hovedforpligtetede har oplyst, at vedkommende har en frist på tre måneder til at

bevise lovligheden af forsendelsestransaktionen, og dette bevis ikke er blevet ført inden for fristen.

- 83 Men som generaladvokaten har anført i punkt 50 i forslaget til afgørelse, tillader intet at nå til det resultat, at bedømmelsen af de fremlagte beviser for at godtgøre lovligheden af transaktionen, såsom beviserne, der ikke er udtømmende opført i gennemførelsesforordningens artikel 380 — selv om beviserne fremlægges på den sidste dag af fristen på tre måneder som tidligere angivet — berettiger til en fravigelse fra kodeksens bestemmelser i artikel 218 og 219 med henblik på bogføring af afgiftsbeløbene og underretning herom til debitor i medfør af kodeksens artikel 221, stk. 1.
- 84 Hvad herefter angår fastslåelsen af, hvem der er debitor for toldskylden, må det anføres, at den hovedforpligtede i overensstemmelse med gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1 og 2, ved udløbet af denne frist på tre måneder anses for at være skyldner for toldskylden, hvilket gælder uafhængigt af det forhold, at der kan søges ansvar hos andre. Følgelig er, senest ved udløbet af nævnte frist på tre måneder, toldmyndighederne klart i stand til at fastslå, hvem der er hovedforpligtet i egenskab af debitor for toldskylden.
- 85 Hvad i øvrigt angår fastlæggelsen af afgiftsbeløbet må det anføres, at således som generaladvokaten har forklaret i punkt 57-62 i forslaget til afgørelse, hindrer slet intet — selv om man ikke kan kræve af afgangsstedet, at det systematisk beregner afgiftsbeløbet svarende til importtoldskylden for hver forsendelsestransaktion, som er indledt efter indgivelsen af forsendelsesangivelsen, det tidspunkt, fra hvilket toldstedet i princippet er i besiddelse af de nødvendige oplysninger for at beregne de pågældende afgifter — at en sådan beregning sker, så snart man over for den hovedforpligtede har meddelt fristen på tre måneder, inden for hvilken vedkommende kan føre beviset for, at transaktionen er lovlig, nemlig senest efter udløbet af fristen på 11 måneder ifølge gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1.

- 86 Hvad endelig angår fastsættelsen af, hvilke toldmyndigheder der er kompetente til at opkræve toldskylden, indfører gennemførelsesforordningens artikel 378, stk. 1 og 2, en kompetenceformodning til fordel for den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under. Inden for fristen på tre måneder efter samme forordnings artikel 379, stk. 2, kan den hovedforpligtede føre beviset for, at overtrædelsen er begået i en anden medlemsstat. Som Kommissionen med rette har bemærket, tillader intet at konkludere, at bedømmelsen af de med henblik herpå fremlagte dokumenter, forudsat at disse fremlægges på den sidste dag af tremånedersfristen, kan ske under overholdelse af fristen på to dage efter udløbet af tremånedersfristen, som i særligt begrundede tilfælde kan forlænges med yderligere 12 dage og således komme op på en maksimal frist på 14 dage.
- 87 Det følger af de ovenstående betragtninger taget under ét, at man må forkaste den tyske regerings argumentation, hvorefter fristerne på elleve og tre måneder alene er vejledende frister, og at opkrævningsproceduren ikke som et bydende krav skal indledes ved udløbet af nævnte frist med henvisning til, at de kompetente toldmyndigheder ved udløbet af nævnte frist rent faktisk er ude af stand til umiddelbart at indlede proceduren til opkrævning af toldskylden.
- 88 Det må endelig antages, at underretningen om toldskyldens størrelse til den hovedforpligtede umiddelbart efter udløbet af tremånedersfristen ikke udgør en uforholdsmæssig byrde for vedkommende. Hvis det senere viser sig, at transaktionen med fællesskabsforsendelse er forløbet forskriftsmæssigt og inden for de fastsatte frister, eller at den er blevet afsluttet for sent uden anden uregelmæssighed, kan den hovedforpligtede opnå tilbagebetaling af de betalte beløb, hvilken efter kodeksens vedtagelse udtrykkeligt er fastsat i dennes artikel 236, stk. 1, når det er godtgjort, at misligholdelsen, i overensstemmelse med kodeksens artikel 204, stk. 1, sammenholdt med gennemførelsesforordningens artikel 859, ikke har haft reelle følger for det konkrete forløb af den pågældende toldprocedure.

- 89 Den forsinkede meddelelse, under tilsidesættelse af kodeksens artikel 221, stk. 1, og artikel 218, stk. 3, af de hertil svarende afgifters størrelse, således som den fremgår af de ovenstående bemærkninger, medfører nødvendigvis en forsinkelse ved fastslåelsen af Fællesskabernes ret til de egne indtægter efter betydningen i artikel 2 i forordning nr. 1552/89. I medfør af sidstnævnte bestemmelse fastslås nemlig den nævnte ret, »så snart« det skyldige beløb er blevet meddelt af de kompetente myndigheder til den afgiftspligtige, hvilken meddelelse skal ske, så snart debitor kendes, og når de kompetente administrative myndigheder kan beregne fordringens størrelse, under overholdelse af de relevante fællesskabsbestemmelser, her kodeksen og gennemførelsesforordningen.
- 90 Følgelig bør det første klagepunkt anses for begrundet såvel i relation til bestemmelserne i kodeksen og gennemførelsesforordningen som i relation til de i det væsentlige identiske bestemmelser, der gjaldt inden det tidsrum, som der er tale om i nærværende sag.
- 91 Henset til de ovenstående betragtninger må det konkluderes, at Forbundsrepublikken Tyskland ved forsinket at stille Fællesskabets egne indtægter til rådighed for dette har tilsidesat sine pligter i medfør af artikel 49 i forordning nr. 1214/92 og artikel 379 i gennemførelsesforordningen, sammenholdt med artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1552/89.

Sagens omkostninger

- 92 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Forbundsrepublikken Tyskland har tabt sagen, bør den i overensstemmelse med Kommissionens påstand

herom betale sagens omkostninger. I medfør af samme artikels stk. 4 bærer Kongeriget Belgien sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

- 1) **Forbundsrepublikken Tyskland har, ved forsinket at stille Fællesskabets egne indtægter til rådighed for dette, tilsidesat sine pligter i medfør af artikel 49 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1214/92 af 21. april 1992 om gennemførelsesbestemmelser til og forenkling af proceduren for fællesskabsforsendelse og artikel 379 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks, sammenholdt med artikel 2, stk. 1, i Rådets forordning (EØF, Euratom) nr. 1552/89 af 29. maj 1989 om gennemførelse af afgørelse 88/376/EØF, Euratom om ordningen for Fællesskabernes egne indtægter.**
- 2) **I øvrigt frifindes Forbundsrepublikken Tyskland.**
- 3) **Forbundsrepublikken Tyskland betaler sagens omkostninger.**
- 4) **Kongeriget Belgien bærer sine egne omkostninger.**

Underskrifter